

HUIS VAN DE DEMOCRATIE

2001

INHOUD

VOORWOORD	3
DINSDAG 24 MEI 2005	4
1 HET HUIS VAN DE DEMOCRATIE	6
2 VOOR WIE?	8
3 AANTALLEN	10
4 RUIMTEBESLAG	11
5 ORGANISATIE	12
6 FINANCIËN	13
7 HET BOUWPROCES	14

VOORWOORD

In het Huis van de Democratie komen de ideeën samen van de initiatiefnemers voor een Museaal Activiteitencentrum, het Instituut voor Publiek en Politiek (Amsterdam) en het Centre for e-democracy (Den Haag). Met ondersteuning van adviseurs van PricewaterhouseCoopers ontwikkelden zij een concept voor een gezamenlijk op te richten centrum. Verleden, heden en toekomst van de democratie staan er centraal.

Activiteiten voor groepen uit het onderwijs, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven, onderzoek en experimenten op het gebied van de 'e-democracy', tentoonstellingen, debatten, voordrachten en festivals: het Huis van de Democratie is een levendig centrum waar een groot publiek, van jong tot oud, van ervaren politici tot nieuwkomers, in een steeds wisselend programma kennismaakt met de vele facetten van onze staatkundige geschiedenis en onze dynamische democratie.

Deze brochure is bedoeld als een eerste kennismaking. In de eerste hoofdstukken wordt het Huis van de Democratie in volle omvang omschreven. In het slothoofdstuk wordt een lijn uitgezet waarlangs het initiatief vanaf de start zou kunnen groeien. Hoewel de initiatiefnemers overtuigd zijn van de kracht van dit gezamenlijke concept, heeft de beschrijving een voorlopig karakter. Inhoudelijk vergen de activiteiten verdere uitwerking. De financiële en praktische haalbaarheid zal bovendien nog nader getoetst moeten worden.

HET HUIS VAN DE DEMOCRATIE

DINSDAG 24 MEI 2005

Het is mooi weer, er zijn veel toeristen, schoolreisjes, over ruim twee weken verkiezingen voor de Tweede Kamer: een doordeweekse dag in het Huis van de Democratie.

Aan de buitenzijde van het gebouw geeft een groot elektronisch bord aan wat vandaag het programma is: tentoonstellingen, Ferry Mingelen biedt de minister-president het eerste exemplaar aan van zijn boek 'Haagse Dagen', vanavond is er een debat van de jongste Kamerkandidaten van de vijf grootste partijen. Verder wordt er verwezen naar het programma voor basisscholen 'Wie is de baas?' en naar een groot internationaal congres over de 'elektronische democratie'.

We betreden het gebouw, er is een aparte toegang voor rolstoelen aangebracht (sympathiek en nog fraai ook). De ruime hal is vol geluiden: kinderstemmen, een omroepster kondigt de voorstelling aan van een speciaal programma 'Politiek in de tekenfilm', op de achtergrond het geroezemoes van het politiek café. Als ergens een deur open gaat flarden van een fel debat van middelbare scholieren.

We kopen een toegangskaartje met op de achterkant een eenvoudige plattegrond van het gebouw. Laten we maar beginnen met de vaste tentoonstelling 'De Rechtsstaat, de ontstaansgeschiedenis van de Nederlandse democratie'. Bij de ingang van de expositie wordt heel kort uitgelegd dat je kunt kiezen voor een snelle route die een minuut of dertig duurt of de tijd kunt nemen voor een uitgebreider bezoek.

We nemen de snelle route. Die voert ons langs de mijlpalen in de ontwikkeling van ons staatsbestel: het eerste poldermodel, letterlijk ontstaan in de strijd tegen het water, de Tachtigjarige Oorlog, de Bataafse Republiek, het Koninkrijk, de grondwetten, de opkomst van de partijen, de nieuwe vormen van democratie. De afwisseling is groot, ook in de presentatievormen. Er zijn kamers met schilderijen en documenten, grotere ruimten waarin de bezoeker omringd wordt door filmbeelden, opstellingen van beeldschermen waarop alle mogelijke filmfragmenten zijn op te roepen. Dan weer wordt men via interactieve computers betrokken in klassieke en actuele politieke discussies. Er is een portrettengalerij van beroemde politici en staats-

lieden, in de hoek een computer waarin je kunt nagaan of eigen familieleden ooit politiek actief waren. De tentoonstelling eindigt met een prachtig uitzicht op de parlamentsgebouwen.

Het is behoorlijk druk, zeker voor een dinsdagmorgen. Kinderen uit groep zeven van een basisschool zijn druk bezig met een eigen programma, een drietal oudere heren becommentarieert de beelden van de Nacht van Wiegel, verschillende buitenlandse bezoekers volgen aandachtig de toelichting die ze via de koptelefoon te horen krijgen.

Als we na een half uur uit de tentoonstelling komen, hebben we de keuze tussen de spectaculaire tijdelijke expositie 'Staatshoofden, gekroond of gekozen (over staatshoofden in Europa, die na Den Haag ook in andere hoofdsteden te zien zal zijn) of het bijwonen van een debatwedstrijd tussen middelbare scholieren. Het debat is fel en boeiend. Wie zegt dat jongeren niet in politiek geïnteresseerd zijn? Benieuwd of één van deze scholen volgende maand in de finale zal staan, die uitgezonden wordt op tv.

Het café, dat ook toegankelijk is voor niet-bezoekers, is druk bezocht: een groep Drents sprekende dames, verschillende bekende politici, ambtenaren met lunchpauze. Een groep scholieren vond de ont-

moeting met minister Rosenmöller kennelijk te kort: de discussie wordt aan tafel voortgezet. De kaart in het café heeft een uitgesproken politiek karakter. We kiezen voor een 'roomsrode coalitie': een cappuccino met een moorkop met veel slagroom.

Na de koffie kiezen we voor de publieke tribune in de Group Decision Room. Raadsleden buigen zich in de rol van 'bewoner' over een nieuw verkeersplan. Er blijkt aanzienlijk sneller een besluit te vallen dan in de gemiddelde gemeenteraadsvergadering.

Vlakbij de uitgang staat de inschrijfbalie van het internationale congres over de 'elektronische democratie'. Dat we over twee weken bij de Kamerverkiezingen vanuit de huiskamer kunnen stemmen trekt veel internationale belangstelling. Er zijn vast nog nooit zoveel buitenlandse verkiezingswaarnemers op bezoek geweest.

Het is nog steeds mooi weer en we besluiten buiten een broodje te gaan eten, Misschien is het leuk één van de staatshistorische routes te volgen, waarvan de beschrijving in de museumwinkel te koop wordt aangeboden. Dan beslissen we later wel of we ook nog naar het Bezoekerscentrum Binnenhof of de Schilderijengalerij Willem V gaan ●

1 HET HUIS VAN DE DEMOCRATIE

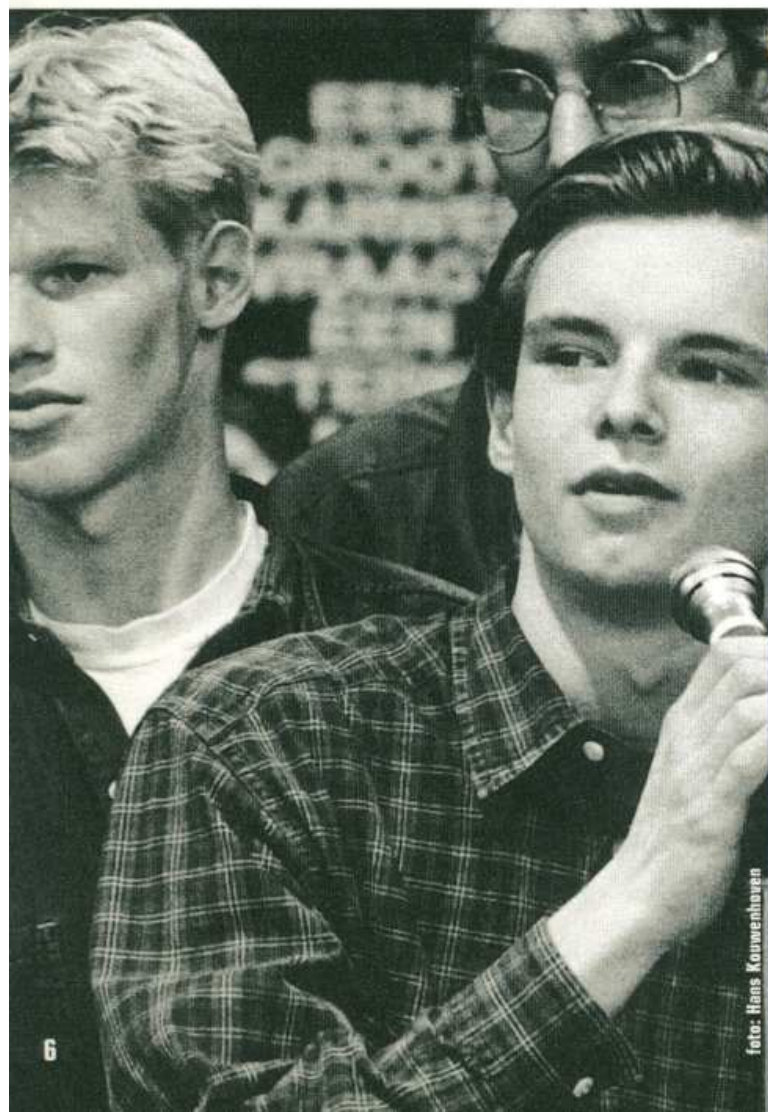
Wat hebben de volgende onderwerpen met elkaar gemeen: het rapport van de Staatscommissie Elzinga, het poldermodel, de Commissie de Wit over het geschiedenisonderwijs op de middelbare school, het debat over het 'multiculturele drama', de functie van de monarchie? Dat zij ons confronteren met de vraag 'hoe goed kennen wij de historie van ons land en wat weten wij van de ontstaansgeschiedenis van ons staatsbestel en de werking van onze democratische instellingen?'

In tal van artikelen en politieke discussies kwam die vraag op en vaak werd er dan verzocht: hadden we maar een plek waar die nationale geschiedenis samenhangend wordt getoond en waar tegelijkertijd de actualiteit van onze democratie wordt belicht. Zo'n plek gaat er komen, in Den Haag.

Het Huis van de Democratie presenteert het verleden, het heden en de toekomst van de Nederland-

se rechtsstaat en de democratie, met als doel de bezoekers, individueel of als groep, beter toe te rusten om in democratische processen een actieve rol te spelen.

Het Huis van de Democratie is een unieke combinatie van een modern staatkundig historisch museum met veelsoortige presentaties, een centrum waar alle mogelijke groepen uit onderwijs, bedrijfsleven en de rest van de maatschappij aan activiteiten kunnen deelnemen en een laboratorium waar onderzoek gedaan wordt naar en wordt geëxperimenteerd met de nieuwste (elektronische) methoden van democratische besluitvorming. Door het Huis van de Democratie zullen bovendien in samenwerking met andere instellingen, binnens- en buitenshuis, projecten worden georganiseerd, zoals rondreizende tentoonstellingen, debatten, conferenties, trainingen, excursies en festivals.

Fundamenteel debat

De programmering van debatten in het Huis van de Democratie richt zich op de meer fundamentele debatten over de democratie. Niet zozeer Den Haag Vandaag, eerder Europa in 2015.

Het Huis van de Democratie heeft de ambitie zich te ontwikkelen tot dé plek waar in Nederland over het functioneren van de democratie gediscussieerd wordt. Hoe lang hebben politieke partijen nog te gaan? Is er een personendemocratie op komst? Is de discussie over elektronisch stemmen wel wezenlijk voor de democratie? Maken nieuwe vormen van democratie lokale verkiezingen overbodig?

Daarnaast zal het zijn onderwerpen presenteren op een uitgebreide, maar zeer toegankelijke website en in een reeks publicaties. Ook met de resultaten van het onderzoek en de experimenten op het gebied van de 'e-democracy' zal het Huis van de Democratie nationaal en internationaal naar buiten treden.

Er is in Nederland geen betere plaats te bedenken voor dit initiatief dan Den Haag, niet alleen omdat daar de democratie zich op lokaal, provinciaal en nationaal niveau manifesteert, maar ook vanwege de internationale betekenis van Den Haag. Bovendien is zoveel van onze staatsgeschiedenis er nog zichtbaar. En in dit staatkundig-historisch 'themapark' is er geen betere locatie te vinden dan in de nabijheid van het Binnenhof, de kantoren van de Raad van State, het Algemeen Rijksarchief, het gemeentehuis, het provinciehuis en de meeste ministeries.

In het Huis van de Democratie komen de ideeën samen van de initiatiefnemers voor een Museaal Activiteitscentrum, het Instituut voor Publiek en Politiek (Amsterdam) en het Centre for e-democracy (Den Haag). Bijgestaan door PricewaterhouseCoopers bouwden zij de structuur van het huis en bepaalden zij de inhoud.

2 VOOR WIE?

Met het bijzonder veelzijdige en levendige programma mikt het Huis van de Democratie op een groot aantal doelgroepen. Om er enkele te noemen:

1 Individuele bezoekers

De (semi-)permanente tentoonstelling waarin een overzicht gegeven wordt van de mijlpalen van onze staatkundige geschiedenis en de tijdelijke exposities over interessante en actuele onderwerpen op het gebied van staatkunde en democratie zijn gericht op individuele bezoekers. Door gebruikmaking van geavanceerde presentatietechnieken zijn zij zowel voor jonge als oudere bezoekers aantrekkelijk. Met behulp van een audiosysteem kunnen ook buitenlanders worden geïnformeerd.

Ook veel van de activiteiten zullen afgestemd zijn op individuele deelnemers: debatten, conferenties, presentaties, (film- en theater-)festivals, voordrachten, maar natuurlijk ook de publicaties en de omvangrijke website, het virtuele Huis van de Democratie.

Jaarlijks festival

Tijdens een jaarlijks Festival van de Democratie wordt een breed en gevarieerd programma aangeboden. Bezoekers kunnen er terecht voor theaterworkshops en debatwedstrijden, voor lezingen van politicologen en discussies over toekomstscenario's. Het festival is een jaarlijks hoogtepunt in de permanente zoektocht naar nieuwe vormen van democratie.

2 Groepen

Talrijke bezoekers zullen in groepsverband komen, van schoolreisjes tot plattelandsvrouwen, van serviceclubs tot nieuwkomers. Een bezoek kan dan bestaan uit het bekijken van de tentoonstellingen, maar zal vaak worden gecombineerd met speciale opvang in één van de multifunctionele ruimtes of in 'De Kamer' (het grote auditorium).

Voor het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs zijn er programma's opgebouwd uit standaardmodulen, die inhoudelijk toegesneden zijn op de deelnemers. Een debatwedstrijd over drugsbeleid past daar even goed in als een simulatie van een parlamentsvergadering over deelname aan een vredesoperatie. Scholen nemen op basis van inschrijving deel aan de programma's, met groepen die in grootte variëren van ongeveer 30 tot 150 leerlingen.

Een veel intensiever programma op maat wordt aangeboden aan groepen uit bijvoorbeeld maatschappelijke organisaties, politieke partijen of het bedrijfsleven. In één of meer dagdelen maakt men kennis met de democratische instituties, regels en mechanismen.

Natuurlijk kan men ook in groepsverband deelnemen aan de excursies of gebruik maken van de thematische rondleidingen door de stad.

Kinderen voorrang

Met democratie kom je al vroeg in aanraking. Het gezin, de speeltuin en de klas bieden eerste kennismakingen met collectieve besluitvorming. In veel gemeenten zijn de afgelopen jaren interessante ervaringen opgedaan met kinderp participatie. Kinderen praten mee over de inrichting van voorzieningen. De door volwassenen bedachte 'wipkip' verdwijnt dan ook langzaam uit het straatbeeld. De ervaringen op het gebied van kinderp participatie worden vertaald in programma's voor de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs. Simulatiespellen, educatieve spelencircuits en 'kinderparlementen' zijn enkele onderdelen van dit programma.

3 Overheden en bedrijven

Een speciale categorie gebruikers van de diensten van het Huis van de Democratie wordt gevormd door de overheden. Politici en ambtenaren kunnen bediend worden met aparte, al of niet specifieke programma's rond nieuwe vormen van democratie. Een zeer aantrekkelijk hulpmiddel wordt geboden in de Group Decision Room. Daar kan gebruik worden gemaakt van nieuwe, elektronisch ondersteunde beslisprocedures. Deze voorziening is niet alleen te gebruiken als kennismaking, maar ook effectief inzetbaar op concrete onderwerpen.

Behalve uit de sfeer van de overheden wordt ook veel belangstelling verwacht van de kant van het bedrijfsleven.

Het onderzoeks- en experimenteerprogramma op het gebied van de e-democracy heeft zowel een wetenschappelijk belang als sterk op de praktijk gerichte toepassingsmogelijkheden. Het is de bedoeling de resultaten van onderzoek en experiment beschikbaar te stellen aan geïnteresseerde overheden, binnen en buiten Nederland. De verwachting is dat deze consultancy-praktijk de komende jaren sterk zal groeien.

Binnen de hier genoemde doelgroepen zijn weer tal van subdoelgroepen te onderscheiden, naar leeftijd, culturele oriëntatie, inhoudelijke interesse of nationaliteit.

Knooppunt van netwerken

Enkele malen per jaar biedt het Huis van de Democratie onderdak aan een grote internationale conferentie voor beleidsmakers. Mogelijke terreinen zijn de e-democracy (bijv. teledemocratie, virtuele gemeenschappen, elektronisch stemmen), politieke educatie (bijv. burgerschapsvorming, Europees burgerschap), en/of internationale vraagstukken (bijv. nieuwe democratieën, toetreding nieuwe EU-lidstaten, verdwijnen van de natiestaat). Een belangrijke functie van deze conferenties is de verdere ontwikkeling van (internationale) netwerken met het oog op uitwisseling van ideeën en producten.

3 AANTALLEN

Het is niet eenvoudig om het te verwachten succes van de vele producten van het Huis van de Democratie in zijn uiteindelijke vorm uit te drukken in bezoekers/gebruikersaantallen. Toch is dat nodig, al was het alleen al vanuit exploitatie-oogpunt.

Het Instituut voor Publiek en Politiek schat het aantal deelnemers aan de speciale programma's voor groepen uit het onderwijs op zo'n 15.000 per jaar, in latere jaren oplopend.

Met een levendig, wisselend en zeer toegankelijk programma moet het Huis van de Democratie in staat zijn in het eerste jaar 45.000 bezoekers te trekken, inclusief schoolklassen uit het basisonderwijs, plus de 15.000 deelnemers aan de standaardgroepsactiviteiten. Daarbij komen de deelnemers aan de groepsprogrammering op maat en de speciale projecten (conferenties, debatten, festivals, excursies, etc).

In vijf jaar moeten die aantallen zijn opgelopen tot respectievelijk 70.000 en 16.000.

Bij een programmatische samenwerking met het Bezoekerscentrum Binnenhof en de voorlichtingsdienst van de Tweede Kamer kunnen die aantallen nog aanzienlijk toenemen. Wel moet men bedenken dat met name de zeer intensieve groepsprogramma's een fysieke grens hebben in de mogelijkheden van een gebouw.

Bezoekers

Vergelijkingsmateriaal is deels te vinden in historische musea. Jaarlijks trekt de Afdeling Nederlandse Geschiedenis van het Rijksmuseum zo'n 100.000 bezoekers, het Amsterdams Historisch Museum 200.000, het Joods Historisch Museum 100.000 en het Haags Historisch Museum 30.000. Een andere indicatie vindt men in de belangstelling voor een rondleiding door het Binnenhof of de Tweede Kamer, jaarlijks respectievelijk 75.000 en 80.000 deelnemers. Een sterk educatief georiënteerd museum als het Haagse Museon trekt 200.000 bezoekers waarvan 40.000 scholieren, 15.000 in schoolreisverband en nog eens 10.000 voor de speciale activiteiten.

4 RUIMTEBESLAG

Als het Huis van de Democratie tot volle wasdom is gekomen zouden de activiteiten een ruimte vergen van circa 3.500 m².

De belangrijkste ruimtelijke componenten zijn: een centraal auditorium (De Kamer) voor de ontvangst van grote groepen, een vijftal multifunctionele ruimten, die ook schakelbaar zouden moeten zijn, met een capaciteit en een outillage voor veelsoortig gebruik door kleinere groepen en schoolklassen, een groot expositiegebied voor de (semi-) permanente tentoonstelling en een kleinere ruimte voor tijdelijke exposities, de Group Decision Room,

een mediatheek, een café (restaurant), een winkel, kantoren en ondersteunende ruimten.

Toegankelijkheid, ook voor fysiek gehandicapten, is belangrijk en fijnvertakte ICT-voorzieningen een voorwaarde. Zowel in de tentoonstellingen als in de groepsgerichte activiteiten worden de mogelijkheden van ICT maximaal benut. Daarmee speelt het Huis van de Democratie een voortrekkersrol.

Omdat het Huis van de Democratie ook mikt op een groot publiek van toevallige passanten is een uitnodigende uitstraling van het gebouw van groot belang.

5 ORGANISATIE

Het Huis van de Democratie in volle omvang heeft veel verschillende soorten producten. Weliswaar is de inhoudelijke samenhang sterk, maar de overdrachtsvormen lopen zeer uiteen (en soms door-een). De ontwikkeling en levering van elk van de producten vergen een eigen expertise. Daarnaast vragen communicatie en promotie, bedrijfsvoering, marketing en beheer een hoge mate van professionaliteit.

In de organisatiestructuur met zo'n 24 fte's zullen de inhoudelijke samenhang in veelzijdigheid, de diverse deelexpertises met hun synergetische effecten en de bedrijfsmatige noodzakelijkheden helder zijn terug te vinden. Aan de ene kant zijn er voldoende eigen medewerkers om de zelfstandigheid te garanderen, aan de andere kant zal het wel-slagen sterk afhankelijk zijn van flexibiliteit en de samenwerking met vele personen en instellingen.

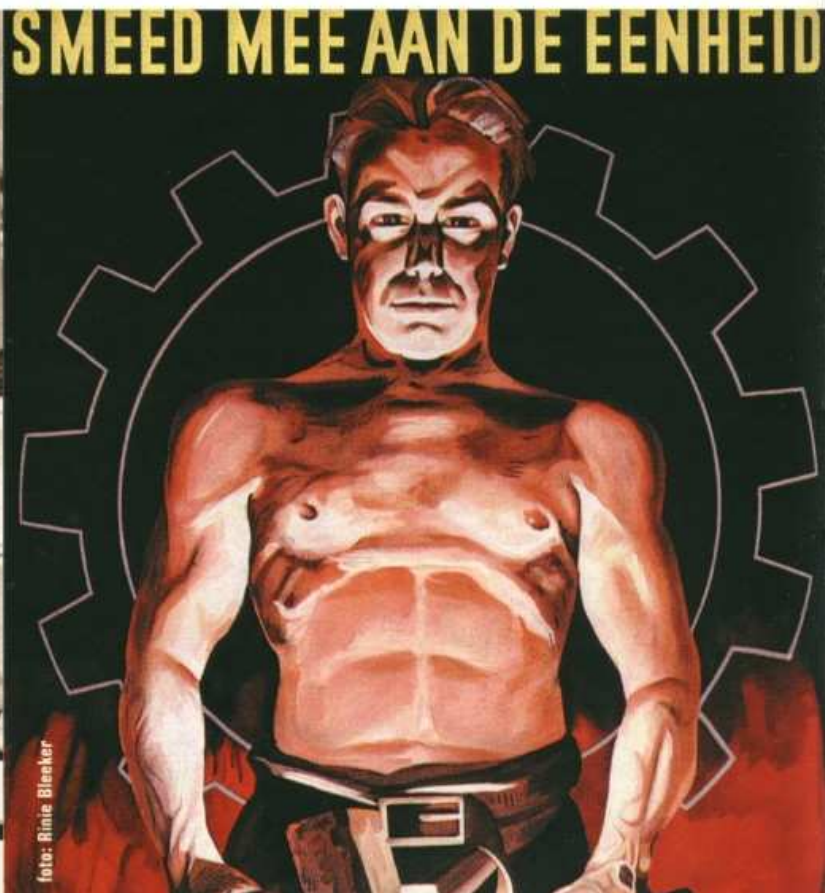
Voor dat eerste moet een voldoende activiteiten-budget zorgen, per product met projectsubsidie en -sponsoring aan te vullen.

Voor zijn tentoonstellingsprogramma is het Huis van de Democratie in hoge mate aangewezen op bruikleen uit publieke en private collecties.

Het Haags Historisch Museum, het Rijksmuseum, het Algemeen Rijksarchief en het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis behoren tot de onmisbare partners bij de samenstelling van hoogwaardige exposities.

Ook bij het uitgebreide programma van activiteiten en projecten is samenwerking een conditio sine qua non. Voor excursies en rondleidingen bijvoorbeeld zal samenwerking worden gezocht met het Bezoekerscentrum Binnenhof en de voorlichtingsdienst van de Tweede Kamer, maar ook met de voorlichtingsdiensten van de gemeenten en de ministeries, het Algemeen Rijksarchief, de Raad van State of de Stichting Promotie Den Haag. Voor publicaties zullen uitgevers benaderd worden, bij debatten en presentaties kunnen politici en wetenschappers worden uitgenodigd en bij de festivals ligt samenwerking met de lokale bioscopen, theaters en andere culturele organisaties voor de hand.

Ter ondersteuning van de staf van het Huis van de Democratie zal een Raad van Advies optreden. Daarin zullen deskundigen uit overheden, wetenschap, cultuur en bedrijfsleven zitting hebben.

6 FINANCIËN

In de exploitatie van het Huis van de Democratie worden twee eigenschappen zichtbaar: het uitgesproken ideële doel en de commerciële benutting. Deze twee eigenschappen verhouden zich hiërarchisch. De ideële doelen staan voorop, maar er is oog voor de commerciële mogelijkheden.

Onafhankelijk van de vorm waarin het Huis van de Democratie zal kunnen worden gerealiseerd, zal deze dualiteit altijd in de begroting met dekkingsplan zijn terug te vinden. Overheidssubsidies dekken een deel van de exploitatiekosten, een aanzienlijk deel van de kosten zal uit andere inkomsten moeten worden gedekt. Daarbij nemen de toegangsgelden en de opbrengsten van de vele activiteiten een belangrijke plaats in. Aan de lastenkant wordt gestreefd naar minimale vaste kosten en een ruim budget - deels per project te verwerven - voor de activiteiten.

7 HET BOUWPROCES

Het Huis van de Democratie zoals het in dit bid-book staat beschreven is een wenkend perspectief: een zeer levendig centrum, dicht bij het Binnenhof gelegen. Het is in staat met een uiterst gevarieerd en aantrekkelijk programma een groot publiek tot een bezoek over te halen en kennis te doen nemen van hoe ons land wordt bestuurd, de democratie werkt en hoe dat zo gekomen is. Het is een waardevolle 'vitrine' voor de overheden en een inspiratiebron voor burgers om zich met interesse en basiskennis te mengen in het democratisch proces.

Voor sponsors is het een prestigieuze plek waar men zich graag van zijn beste kant laat zien aan overheden en burgers en meer in het bijzonder aan zijn relaties.

Door de grote expertise die in het instituut is bijeengebracht kunnen hoogwaardige producten worden geleverd, aan individuen en groepen, aan leken en specialisten.

Maar het is ook een voorziening die veel geld kost. Bij een geschatte jaarbegroting van het instituut in zijn volledige omvang van zo'n 5, 6 miljoen gulden zal ongeveer de helft uit overheidssubsidie moeten worden gedekt, de andere helft uit recette en inkomsten. Tegenover deze financiële referenties staan de ideële inkomsten en de economische spin-off voor Den Haag. Weegt men al deze gegevens af dan kan de conclusie zijn: zie het Huis van de Democratie als een bouwproces. Start met een centrum van beperkte omvang en met een beperkt programma.

De startfase

Het Huis van de Democratie is in de eerste plaats een regiecentrum van waaruit een veelzijdig programma wordt gerealiseerd. Vanaf de startfase staat www.huisvandedemocratie.nl centraal.

Op de website wordt alle informatie die in andere vormen in het programma wordt gepresenteerd ook digitaal aangeboden. Aan de educatieve projecten kunnen hier interactieve componenten worden toegevoegd.

Verder is het essentieel dat het Huis op een vaste plek te vinden is, waar voldoende elementen uit het in de vorige hoofdstukken beschreven programma tegelijkertijd kunnen plaatsvinden. Dat is belangrijk om een divers publiek aan te kunnen trekken dat komt voor één onderdeel maar meteen ook kennis kan nemen van de andere. Zo is er sprake van synergie.

Daarnaast kan een deel van het programma elders worden georganiseerd: in ministeries, in de zalen van de Gemeenteraad of de Provinciale Staten, in theaters, musea en bioscopen, al naar gelang de functionele wensen en financiële mogelijkheden.

De website heeft een actuele 'politieke agenda' (waarin niet alleen het programma van het Huis van de Democratie is opgenomen, maar de vele activiteiten op het gebied van politiek en democratie in den lande). Door links naar andere sites ontstaat een zeer rijk netwerk. De site zal ook worden gebruikt voor de reservering van rondleidingen, cursussen en tentoonstellingsbezoeken.

In deze opzet kan worden volstaan met een relatief bescheiden budget ter dekking van de vaste kosten van huisvesting en personeel. Een eveneens bescheiden activiteitenbudget moet toereikend zijn voor de programmering in eigen huis. Voor de overige activiteiten dienen keer op keer externe middelen te worden gevonden.

Voor een maximale kans op voldoende bezoekers is vestiging van een Huis van de Democratie in deze startvorm op een plaats waar toch al veel publiek passeert van doorslaggevend belang. Zulke aantrekkelijke locaties zijn er: in de nabijheid van of zelfs in het Binnenhof. De laatste zou wel eens het aantrekkelijkste kunnen zijn. Dat zou het volgende beeld kunnen opleveren.

Het Huis van de Democratie in het Centrum van de Macht

In het Binnenhofcomplex zou een beperkt aantal ruimtes beschikbaar moeten zijn, bijvoorbeeld voor een geavanceerde permanente tentoonstelling over heden, verleden en toekomst van onze democratie (in een prachtige afwisseling van realia en multimediale evocatie) en voor de opvang van drie, vier groepen die intensieve (educatieve) projecten doen als beschreven in het bidbook. Daarnaast wat kantoorruimte voor een staf van bescheiden omvang. Alles bij elkaar misschien zo'n 600, 700 m².

De huidige activiteiten van het Bezoekerscentrum Binnenhof zouden dan kunnen worden geïncorporeerd in dit veelzijdige programma waarin naast de bestaande rondleidingen een permanent kader wordt geboden (de tentoonstelling), allerlei op maat gesneden opvang voor scholen en groepen, een democratisch lab ten behoeve van bestuurders, volksvertegenwoordigers en het bedrijfsleven waarin met innovatieve besluitvormingsprocessen kan worden geëxperimenteerd en een levendig scala van incidentele activiteiten (grote plenaire zittingen, presentaties, debatten, stadswandelingen, festivals, etc), die deels in het Binnenhofcomplex kunnen plaatsvinden en deels daarbuiten (ministeries, raadzaal, bioscopen, musea, etc).

Foto: J. van Eften

Voordelen zijn:

- de locatie staat garant voor een aanzienlijke bezoekersstroom (nu zo'n 75.000 mensen per jaar);
- de kosten kunnen betrekkelijk laag worden gehouden omdat de personele omvang geringer kan blijven en de activiteiten - na een eenmalige investering in de inrichting van de ruimten en de productie van de tentoonstelling - vooral kunnen bestaan uit zich zelf bedruipende (groepen) en incidentele projecten met incidentele financiering;
- er is een basisaanbod dat voldoende veelzijdig is om bezoekers die voor één programma-onderdeel komen tegelijkertijd ook enige andere te kunnen aanbieden en daarnaast kan er een wisselend activiteitenprogramma worden gerealiseerd, al naar gelang het verworven budget;
- het Bezoekerscentrum Binnenhof (al of niet onder die naam voortgezet) heeft een prachtig en modern programma en het Huis van de Democratie een uitstekende locatie en uitgangspunt.

Na verloop van tijd kan dan worden beoordeeld of de formule gehandhaafd moet worden of dat het succes en de financieringsmogelijkheden zo groot zijn dat een eigen omvangrijker locatie wenselijk en haalbaar is.

De volle omvang

En als er tot uitbreiding van het Huis van de Democratie tot de in de voorgaande hoofdstukken beschreven volle omvang wordt besloten, neemt de ruimtebehoefte aanzienlijk toe. Ook dan heeft de nabijheid van het Binnenhof een grote voorkeur. Toch zou de CS Kwadrant, het gebied aan gene zijde van het Centraal Station, ook een uitstekende plek kunnen zijn.

Hoewel die plek vooralsnog 'net aan de verkeerde kant' ligt - het algemene publiek loopt het centrum in - lijken zich daar toch goede mogelijkheden te ontwikkelen. Op voorstel van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OC en W) worden plannen gemaakt om aan het nieuw te maken Anna van Buerenplein, op de plaats waar nu nog een parkeergarage staat, een gezamenlijk 'publieksgebouw' in te richten waarin onder meer de Koninklijke Bibliotheek, het Algemeen Rijksarchief (ARA), het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie en ook het Letterkundig Museum zich aan een groter publiek kunnen presenteren. OC en W zou daar ook graag het Huis van de Democratie in betrekken. Gesproken wordt zelfs over een volwaardige presentatie over de geschiedenis van Nederland nu het Rijksmuseum op dat punt zal terugtreden. Op zich is de combinatie met name met het ARA, waarmee in elk geval nauw zal moeten worden samengewerkt, niet onaantrekkelijk. Ook bij vestiging op wat groter afstand van het Binnenhof blijft nauwe samenwerking met het Bezoekerscentrum Binnenhof voorop staan. Overigens wordt de aanvang van de realisatie van de zeer ingrijpende plannen niet voor 2005 verwacht.

En met de nabijheid van het station (voor vele bezoekers van buiten Den Haag) en het toenemend aantal ministeries en kantoren in de directe omgeving is een moderne, goed geoutilleerde vestiging aan een hopelijk aardig binnenplein heel geschikt voor een instituut met een nationale functie.

